

> Retouradres POSTBUS 20201 2500 EE 'S-GRAVENHAGE

NVRR, Rekenkamer Metropool Amsterdam en Rekenkamer Den Haag
t.a.v.
Horapark 9
6717LZ Ede

Generale Thesaurie
Directie Financiële Markten
Afdeling Marktgedrag-
Effectenverkeer

Korte Voorhout 7
2511 CW 'S-GRAVENHAGE
POSTBUS 20201
2500 EE 'S-GRAVENHAGE

Contactpersoon

22 JULI 2024

Datum

Betreft Reactie op de brief van de lokale rekenkamers en NVRR

Ons kenmerk
2024-0000370011

Geachte

Op 17 maart 2023 hebben de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (hierna: NVRR) en de Rekenkamer Metropool Amsterdam en de Rekenkamer Den Haag (hierna: de lokale rekenkamers) een brief gestuurd aan de ministeries van Financiën en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Door de complexiteit van de casus en de benodigde afstemming met belanghebbenden heeft het opstellen van de reactie helaas meer tijd gekost dan wenselijk is. Hiervoor bied ik u mijn excuses aan.

In uw brief pleit u voor de heroverweging van het toezicht op de Gemeentelijke Accountantsdiensten (hierna: GAD's). Uw verzoek is om in een wetwijziging op te nemen dat het toezicht op de GAD's uitgevoerd wordt door een centrale toezichthouder.

Naar aanleiding van uw brief zijn gesprekken gevoerd met de GAD's, de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de Kwaliteitsonderzoek overheidsauditors (KOA).¹ In deze brief reageer ik, mede namens het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, op uw brief.

De zorgen over de huidige toezichtstaak van de lokale rekenkamers

U vindt dat de toezichtstaak van de lokale rekenkamers en de NVRR op de GAD's ver verwijderd is van de andere wettelijke taken van een rekenkamer. De toezichtstaak zou niet passen bij de primaire wettelijke taak van de rekenkamers.² De wisselende intensiteit van de toezichtstaak, de aard van het te verrichten onderzoek en de benodigde kennis zouden hieraan ten grondslag liggen. U geeft aan dat het moeilijk is om de benodigde kennis aan te trekken en te behouden om adequaat toezicht te verrichten. Hierdoor zou de toezichtstaak veel tijd en middelen van de lokale rekenkamer vergen. Ook zou het te lastig zijn om te voldoen aan de additionele eisen die volgen uit de Europese richtlijn over het toezicht op accountantsorganisaties die wettelijke controles uitvoeren.³ Tot slot meent u dat de lokale rekenkamer niet over dezelfde bronnen als de AFM zou kunnen beschikken voor hun toezichtstaak.

¹ Het KOA is een samenwerkingsverband dat bestaat uit verschillende organisaties die binnen de reikwijdte van de overheid vallen. Het KOA voert kwaliteitsonderzoeken uit op basis van toepasselijke standaarden. Ook beschikt het KOA over meer overheidsexpertise en heeft het een accreditatie van verschillende beroepsorganisaties zoals de NBA, NOREA en IIA.

² De wettelijke taak van de rekenkamer betreft het onderzoeken van de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid.

³ Zie Richtlijn 2006/43/EG.

Indien een gemeente kies voor een GAD, dan dient deze GAD de controle van de jaarrekening van de gemeente te verrichten.⁴ Dit is een wettelijke controle zoals bedoeld in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta).⁵ Voor het uitvoeren van een wettelijke controle dienen accountantsorganisaties een vergunning te hebben. Voor gemeentelijke accountantsdiensten is een uitzonderingsbepaling opgenomen in artikel 5, lid 2 Wta, die regelt dat zij geen vergunning nodig hebben van de AFM. Ook vallen zij niet onder het externe toezicht van de AFM.⁶ Het toezicht op een GAD is belegd bij de lokale rekenkamer, zoals geregeld in artikel 184a Gemeentewet.

Generale Thesaurie
Directie Financiële Markten
Afdeling Marktgedrag-
Effectenverkeer

Ons kenmerk
2024-0000370011

De lokale rekenkamers staat het vrij zich te laten ondersteunen bij de uitoefening van hun toezichtstaak door een bevoegde derde partij. De lokale rekenkamers kunnen bijvoorbeeld de samenwerking zoeken met het KOA (Kwaliteitsonderzoek Overheidsauditors) voor de ondersteuning bij de uitvoering van onderdelen van het toezicht, bijvoorbeeld voor het uitvoeren van kwaliteitstoetsingen. Het KOA, zo heb ik begrepen, staat hier ook voor open. De wettelijke verantwoordelijkheid voor het toezicht op de GAD's blijft evenwel bij de lokale rekenkamer liggen.

Bij gemeenten die niet kiezen voor een eigen accountantsdienst dient een externe accountantsorganisatie de opdracht te krijgen om de controle van de gemeentelijke jaarrekening te verrichten. Deze accountantsorganisaties vallen onder het wettelijke, externe toezicht van de AFM. Het staat ook de gemeenten Amsterdam en Den Haag vrij om de keuze te maken om een externe accountantsorganisatie de controle van de gemeentelijke jaarrekening te laten uitvoeren. Door de keuze van een gemeente voor een externe accountantsorganisatie, is de lokale rekenkamer niet verantwoordelijk voor het externe toezicht op de eigen accountantsdienst.

In het geval dat een gemeente kiest voor een gemeentelijke accountantsdienst, wordt het toezicht uitgevoerd door de lokale rekenkamer. De gemeente is dan verplicht om de benodigde middelen ter beschikking te stellen voor de goede uitoefening van de werkzaamheden van de lokale rekenkamers.⁷ De taken van een lokale rekenkamer bekostigt een gemeente uit de vrij besteedbare algemene uitkering uit het gemeentefonds. Indien een gemeente kiest voor een gemeentelijke accountantsdienst dan ligt het ook voor de hand dat, bij de bepaling van de hoogte van het budget voor de rekenkamer, de gemeente rekening houdt met de kosten van het uitvoeren van het toezicht op de gemeentelijke accountantsdienst. De lokale rekenkamers kunnen zich richten tot hun gemeente met vragen en wensen die zij hebben over de goede uitoefening van hun toezicht. Ik verwacht dat de gemeenten de lokale rekenkamers voldoende toerusten om het externe toezicht op de controle van de jaarrekening naar behoren uit te kunnen voeren. Hiermee verwacht ik dat het toezicht nu en in de toekomst houdbaar blijft.

De zorgen over een versnippering van het toezicht

U schrijft dat u verwacht dat door een mogelijke uitbreiding van het aantal GAD's de situatie zou kunnen ontstaan dat meerdere kleinere lokale rekenkamers het externe toezicht zouden uitoefenen op een gezamenlijke gemeentelijke accountantsdienst. U schrijft dat gemeenten het lastig vinden om een accountant bereid te vinden om de wettelijke controle uit te voeren. U geeft aan dat

⁴ Zie art. 213, lid 2, Gemeentewet.

⁵ Zie art. 1 Wta en bijlage Wta.

⁶ De AFM voert het wettelijk toezicht uit voor accountantsorganisaties die wettelijke controles verrichten.

⁷ Zie artikel 81j, lid 1. Gemeentewet.

gemeenten de mogelijkheid hebben om zelfstandig of gezamenlijk een GAD op te richten. Daartoe heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) een handreiking uitgebracht in 2020. De VNG schetst een mogelijkheid voor kleine gemeenten om in samenwerking met andere gemeenten een GAD op te richten.⁸ Indien een uitbreiding van het aantal GAD's zou plaatsvinden dan zou hierdoor de versnippering van het toezicht toenemen en dat dit zou leiden tot onduidelijkheid over de uitvoering van het toezicht en daarmee een versnippering van het toezicht.

Generale Thesaurie
Directie Financiële Markten
Afdeling Marktgedrag-
Effectenverkeer

Ons kenmerk
2024-0000370011

Er zijn momenteel bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties geen gemeenten bekend die hebben aangegeven dat zij geen externe accountant hebben of geen accountant hebben kunnen vinden voor de controle voor de komende jaren. Ook zijn er geen concrete aanwijzingen dat andere gemeenten een GAD willen oprichten en dat daarmee het aantal gemeentelijke accountantsdiensten zal toenemen. Er is naar mijn mening op dit moment dan ook geen sprake van een versnippering van het toezicht en er zijn ook geen signalen dat dit in de toekomst wel zo zal zijn.

De zorg over een mogelijk gat in het toezicht

U stelt dat het onduidelijk is of een GAD wel of geen andere wettelijke controles mag uitvoeren dan de controle van de gemeentelijke jaarrekening, waarvoor zij zijn ingesteld.⁹ Dit zou verdere vragen oproepen over welke toezichthouder waarvoor verantwoordelijk zou zijn. U meent dat daarom een gat in het toezicht ontstaat.

Er zijn mij geen (andere) signalen bekend dat de wetgeving en de controleobjecten onduidelijk zouden zijn. De GAD's hebben op 30 maart 2023 aan mij een brief gestuurd. Hierin reflecteren zij op uw brief van 17 maart 2023. De GAD's menen zelf dat geen gat ontstaat in het toezicht op de wettelijke controles. De KOA ziet toe op alle opdrachten die accountantsdiensten uitvoeren ongeacht de wettelijke basis.

Ten slotte

Op basis van bovenstaande overwegingen zien het ministerie van Financiën en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op dit moment geen reden om het toezicht op GAD's door een centrale toezichthouder te laten uitvoeren. Ik begrijp dat dit niet de boodschap is die u wenst, maar toch hoop ik u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

de minister van Financiën,
namens deze,

Persoonsgegevens

⁸ VNG, Handreiking Besluitvorming gemeentelijke accountantsdienst, mei 2020, p. 10.

⁹ Dit betreffen de controles van de jaarrekeningen van het waterschap AGV en die van de stichting Waternet.